

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/24/2023
Identifikačné číslo spisu:	7111234430
Dátum vydania rozhodnutia:	23.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7111234430.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Y. Y. K.R. F., rod. E., narodenej XX. U. XXXX, R., E. D., K. C. XXX, štátna občianka R. W. A., 2/ I. K. T., narodeného XX. W. XXXX, R., XXX G. Y. A. E., K. XXX, E. M. XXXXX - XXX, E. G. I., 3/ U. L. T., narodeného XX. C. XXXX, R., A. XXX B. E., K. XXXB, E. D. XXXXX-XXX, 4/ K. Y. B. A., rod. E., narodenej XX. E. XXXX, R., E. D., A. K. K., XXX, štátna občianka R. W. A., zastúpených spoločnosťou ALENA ZADÁKOVÁ - advokát s. r. o., Košice, Kováčska 32, IČO: 53 209 451, proti žalovanému Mesto Košice, Košice, Trieda SNP 48, IČO: 00 691 135, zastúpenému spoločnosťou GOREJ Legal, s. r. o., Košice, Krmanova 14, IČO: 47 231 939, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na bývalom Okresnom súde Košice I (Mestský súd Košice) pod sp. zn. 35C/436/2011, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. septembra 2021 sp. zn. 1Co/224/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. septembra 2021 sp. zn. 1Co/224/2019 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice ešte ako Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 19. marca 2019 č. k. 35C/436/2011-857 výrokom I. určil, že nehnuteľnosti zapísané v katastri nehnuteľností Okresného úradu Košice, Katastrálny odbor pre okres Košice I, obec L. - E. G. pre katastrálne územie StA. G., na LV č. XXXXX ako parcela reg. C č. XXXX o výmere 429 m² záhrady a parcela reg. C č. XXXX o výmere 580 m² zastavané plochy a nádvoria a na nej postavený dom súp. č. XXX - D. G. K. D. F., G. XX, boli ku dňu smrti poručiteľa L. E., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, naposledy bytom K. N. K. Č. XXX, E. D. v R. W. A., v jeho výlučnom vlastníctve a patria do dedičstva po ňom v celosti v podiele 1/1. Výrokom II. žalobkyniam v 1/ a 3/ priznal voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %; výrokom III. žalobkyniam 1/ a 3/ priznal voči žalovanému náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie tak rozhodol o žalobe žalobcov, ktorú odôvodnili tým, že sú dcérami a zároveň dedičkami po zomrelom otcovi L. E., ktorý bol významným košickým podnikateľom, ktorý nadobudol v Košiciach niekoľko nehnuteľností tvoriacich imanie obchodnej spoločnosti F. D., najmä dom na T. XX

(dnes XX), G. XX, Č. XX, XX, XX, XX a XX, závod D. a podiel v a. s. E. T.. C. D. nepatrí do základného imania spoločnosti F. D., hoci bol prevzatý štátom formou nezákonnej konfiškácie a ako konfiškovaný majetok začlenený do národného podniku Sklo porcelán Praha. Ich otec nadobudol C. D. titulom zámennej zmluvy z 22. novembra 1941; pôvodní majitelia C. D. sa po ukončení druhej svetovej vojny v konaní pred Okresným súdom v Košiciach, pod č.k. NC XII9134/47 v súlade s reštitučným zákonom č. 128/1946 Zb. domáhali určenia, že zámenná zmluva je neplatná, nakoľko ju uzatvorili v tiesni a za nápadne nevýhodných podmienok. Svoje tvrdenie neosvedčili a ich nárok bol zamietnutý s ohľadom na skutočnosť, že dom na T. Č.. XX - L. Č.. XX v L. medzitým predali tretej osobe. Pôvodné žalobkyne 1/ až 3/ sa rozhodli podať túto žalobu až po právoplatnosti rozhodnutia Okresného súdu Košice I č. k. 10C/341/2001, v ktorom bolo určené, že výlučným vlastníkom nehnuteľností je žalovaný. Keďže neboli účastníkmi konania, nemohli byť zbavené vlastníckeho práva a tvrdia, že toto vlastnícke právo k nehnuteľnostiam je zachované, nakoľko - aj keď žalovaný obhajoval svoje vlastnícke právo získaním zo zákona postupom podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí prechodom z vlastníctva štátu a že štát nehnuteľností získal konfiškáciou majetku ich nebohého otca L. E. podľa Dekréty prezidenta ČSR č. 108/45 Zb./č.d. 4455/48 - žalovanému z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 3Cdo/15/1997 z 27. mája 1998 o dovolaní v reštitučnej veci vedenej pred bývalým Obvodným súdom Košice II pod sp. zn. 12C/316/1993 muselo byť zrejmé, že konfiškačné rozhodnutie, ktorým bol ich nebohému otcovi zobrať všetok majetok, vrátane C. D., je nezákonným správnym rozhodnutím. Rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 12C/1549/1998 (právoplatným 04. októbra 2000) bolo preukázané, že konfiškačný Výmer Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946, ktorý nadobudol právoplatnosť 11. októbra 1948, došlo ku konfiškácii majetku ich nebohého otca, hoci z obsahu vyhlášky nebolo zrejmé, ktorý konkrétny majetok bol konfiškovaný. Úradným listom vyhlášky Ministerstva vnútorného obchodu (MVO) ČSR z 10. januára 1949 o začlenení veľkoobchodných podnikov v odbore skla a porcelánu sa celý majetok firmy F. D., L., Š. XX, začleňuje do národného podniku Sklo porcelán na základe predchádzajúcej konfiškácie. V citovanom liste MVO ČSR v č.d. 728/49 na strane 9 a 10 sa uvádza, že k firme náležia nehnuteľnosti: dom na G. XX, domy - továreň na zrkadlá, brusiareň a 3 domy pre zamestnancov v Č. Ú. Č.. XX, XX, dom na T. Č.. XX a obytný dom na R. Z. Č.. XX C. D.. Pri tejto nehnuteľnosti je poznámka, že táto budova s podnikom nesúvisí a môže byť prejednaná ako osobitný domový konfiškát. Z cenzúrneho nálezu pod č. 2428/VI-46 z 25. júla 1947 vyplýva, že C. D., ktorý bol s bytovým domom na ulici R./G. XX, by mal byť z konfiškátu oddelený a o týchto dvoch nehnuteľnostiach by sa malo rozhodovať osobitne. Mali za to, že konfiškácia majetku prebehla v rozpore s vtedy platnými predpismi a teda nehnuteľnosti patriace ich nebohému otcovi nemohli byť ani právne a účinne začlenené, ako súčasť majetkovej podstaty firmy F. D. do národného podniku. Odňatie C. D. z majetku ich nebohého otca bolo nezákonné, nakoľko v prospech štátu - ČSR bolo vlastnícke právo zapísané bez právneho titulu a teda je možné uzavrieť, že štát sa veci zmocnil okupáciou - fakticky ovládaním vecí. Podľa zásady, že nikto nemôže na nikoho previesť viac práv než sa má, nemohol štát delimitačným protokolom postupom podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí previesť vlastnícke právo na žalované Mesto Košice. Žalovaný nemohol nehnuteľnosti nadobudnúť ani dobromyseľne, nakoľko všetky vyššie skutkové okolnosti vedel z konania Okresného súdu Košice I sp. zn. 10C/341/2001 a najmä právny záver o prechode vlastníckeho práva na štát bez právneho titulu je zrejmý zo samotnej pozemkovoknižnej vložky č. XXXX pre k. ú. L. a z listín, ktoré spolu s delimitačným protokolom získal. Ich nebohý otec získal nehnuteľnosti zámennou zmluvou a jeho vlastnícke právo bolo intabulované 12. decembra 1941. K nehnuteľnostiam bola poznamenaná národná správa 25. februára 1949 pod č.d. 728 podľa § 14, 15 zákona č. 118/1948 Zb. a vyhlášky MVO z 10. januára 1949 č. 131 vložené vlastnícke právo v prospech: Sklo porcelán, národný podnik obchodný, Praha, závod Košice. Tvrdili v žalobe, že hoci nehnuteľnosti boli konfiškované a následne ako konfiškát zverené do majetku národného podniku, deklaratorným rozhodnutím odboru MH - Mestskej bytovej správy v Košiciach z 11. decembra 1956 č. 1176-NBS bola konfiškácia domového majetku opäť konštatovaná a nehnuteľnosti zapísané do vlastníctva Čsl. štátu - MsNV v Košiciach. Na PKV č. XXXX pre k. ú. nie je poznamenaná konfiškácia podľa Dekréty prezidenta republiky č. 108/45 Zb. (č.d. 4455/48) tak, ako je to napríklad v PKV č. XXXX. Žalobkyne právne odôvodnili žalobu v zmysle § 126 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), keďže v zmysle skutkových okolností a s poukazom na závery právoplatných rozhodnutí v konaniach je možné prijať záver, že žalovaný drží nehnuteľností bez právneho titulu ako

neoprávnený a nedobromyseľný držiteľ. Konfiškačný dekrét, ktorým nehnuteľností prešli najskôr do majetku štátu, bol právoplatným rozsudkom súdu prehlásený na nezákonný správny akt, vydaný v rozpore s vtedy platnými predpismi. Podľa Dekréту prezidenta č. 108/1945 Zb. ku konfiškácii majetku dochádzalo ex lege, ale len pri splnení všetkých dekrétom stanovených podmienok, medzi ktoré patrilo právoplatné rozhodnutie správneho orgánu o tom, že boli splnené podmienky pre konfiškáciu (§ 1 ods. 4 Dekrétu č. 108/45 Zb.). Tvrdili, že z obsahovej stránky je toto rozhodnutie nepreskúmateľné, nakoľko pre konfiškáciu majetku sa nevyžadovala iba jedna podmienka, a to príslušnosť k určitej národnosti, ale sa vyžadovalo aj to, aby príslušník takejto národnosti mal možnosť preukázať vernosť štátu, ktorého bol občanom. Rovnako postup tohto správneho orgánu nebol v súlade s nariadením vlády č. 8/1928 Sb. z. a n. Pobyt ich otca bol neznámy v tom čase, avšak z administratívneho aktu nevyplyva, že by bol v konaní zastúpený opatrovníkom, resp., že by tento správny orgán v tomto smere vykonal akékoľvek šetrenie, ako predpokladá § 33 ods. 1 vládneho nariadenia č. 8/1928 Sb. z. a n. Odôvodnenie výmeru neobsahuje zhrnutie výsledkov konania a neobsahuje ani právne posúdenie veci. Namietali, že z obsahu vyhlášky o doručení vyššie uvedeného výmeru nevyplyva špecifikácia majetku, ktorý bol skonfiškovaný otcovi a navyše je tam uvedené aj meno matky, pričom tento výmer ju neuvádza ako účastníčku konania. Navyše vyhláška bola umiestnená v úradnej miestnosti NV mesta Košíc č. dv. 137, hoci ustanovenie § 33 nariadenia vlády č. 8/1928 Sb. z. a n. ukladá umiestniť takúto verejnú vyhlášku na úradnej tabuli. Rozhodnutie o konfiškácii majetku ich otca nebolo riadne doručené a preto nemohli nikdy nastať právne účinky tohto rozhodnutia, keďže toto nenadobudlo právoplatnosť. Okrem iného, zo súdneho spisu Okresného súdu v Košiciach č. k. Nc XII9134/47 v reštitučnom konaní pôvodných vlastníkov C. D. proti ich otcovi vyplýva, že tento nebol na neznámom mieste, nakoľko bol v konaní zastúpený advokátom Dr. Glatzom a v Košiciach zostala jeho sestra G. G., ktorej pobyt otca bol známy. Ich nebohý otec nemohol stratiť vlastnícke právo, nakoľko až do prijatia stredného Občianskeho zákonníka v roku 1950 platil tzv. intabulačný princíp. Čo sa týka vzťahu a platnosti všeobecného intabulačného princípu na konfiškovaný majetok, tento konfiškačný dekrét túto závažnú otázku výslovne neriešil a tým ani nestanovil výnimku z tohto princípu. Je možné povedať, že konfiškačný dekrét v zmysle § 424 Všeobecného občianskeho zákonníka ex lege založili právny dôvod nadobudnutia vlastníctva, samo vlastníctvo sa však v zmysle § 431 Všeobecného občianskeho zákonníka nadobúdalo len a najskôr intabuláciou. Tento konfiškačno-znárodňovací chaos bol súdom vyhodnotený ako nezákonný a žalovanému tento právny záver, najmä z rozhodnutia najvyššieho súdu z 27. mája 1998 sp. zn. 3Cdo/15/97 bol známy a teda je uzročený s tým, že nie je vlastníkom ani C. D..

1.2. Pretože žalobkyne (pôvodná žalobkyňa 2/ zomrela 10. marca 2017 a jej právnymi nástupcami sú žalobcovia 2/, 3/) sú občiankami Brazílskej federatívnej republiky, prvoinštančný súd pri svojom rozhodovaní skúmal, ktorý právny poriadok použiť vo vzťahu k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa na území Slovenskej republiky a po právnom posúdení podľa § 1, § 5, § 8, § 32 ods. 1, § 37d písm. a) a § 52 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom, uzavrel, že daný právny vzťah spadá pod slovenský právny poriadok.

1.3. Vychádzajúc z ustanovenia § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), s odkazom na právne vety najvyššieho súdu v rozhodnutiach sp. zn. 3Cdo/154/2010, 3MCdo/4/2013, 1Cdo/26/2007, 1Cdo/3/2003 a Ústavného súdu Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. II. ÚS 231/2009 a v náleze sp. zn. II. ÚS 249/2011 dospel k záveru, že žalobcovia právoplatným rozhodnutím vecí vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 10C/341/2001 nestratili svoje prípadné vlastnícke právo, definujúc ho v širšom rozsahu, kedy toto zahŕňa aj právo domáhať sa určenia, že vec patrí do dedičstva, lebo neboli účastníkmi takéhoto konania a majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi L. E., nakoľko len na základe pozitívneho výsledku sporu môžu iniciovať konanie o znovuobjavenom dedičstve poručiťľa a túto nehnuteľnosť takto v zmysle § 158 a nasl. zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) prejednať; z uvedeného vyvodil, že je daná hmotnoprávna legitímácia žalobkýň, ktoré ako deti otca L. F. L. E. a matky Y. Y. E., rod. G., sú jedinými dedičkami po zomrelých rodičoch.

1.4. Prvoinštančný súd otázku, či L. E. nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, ktoré

mal získať Zámennou zmluvou z 12. decembra 1941 uzavretou medzi pôvodnými vlastníckmi manželmi T. R. a manželkou Y., rodenou E., vzhľadom na žalovaným vznesenú námietku neplatnosti tejto zmluvy s poukazom na rozhodnutie býv. Obvodného súdu Košice I sp. zn. 23C/194/1996, posúdil tak, že zámenná zmluva je platná, a to s odkazom na rozsudok Krajského súdu Košice č. k. 6Ok/53/51-1962 z 29. mája 1951; vychádzajúc z tohto rozsudku aj Krajský súd v Košiciach v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3Co/88/2008 uzavrel, že predmetná zámenná zmluva je platná.

1.5. Majúc z predloženej písomnej aj grafickej identifikácie parciel za preukázané, že nehnuteľnosti pôvodne zapísané v pozemkovej knihe k. ú. E. G. (L. č. PKV XXXX, parc. č. XXXX, druh pozemku - dom s dvorom o výmere 992 m²) sú v stave podľa údajov registra CKN parc. č. XXXX - záhrady o výmere 429 m² a parc. č. XXXX, druh pozemku - zastavané plochy o výmere 580 m² vo vlastníctve Mesta Košice zapísané na LV č. XXXXX, prvoinštančný súd - (poukazom na právnu vetu v rozsudku Krajského súdu České Budějovice (Rc) R V 4/49, podľa ktorého „K nemovitostem knihovně připsaným znárodněnému podniku lze povolití vklad vlastnického práva pro národní podnik, do něhož byl znárodněný podnik začleněn, i když na těchto nemovitostech je vyznačena poznámka národní správy“, v rozsudku Nejvyššího soudu ČR (Rc) Rv I 197/47, podľa ktorého „K vymožením pohledávek splatných za trvání národní správy (pojistné příspěvky veřejnoprávního pojištění) je přípustná proti národnímu správci exekuce na majetek, který spravuje, byť byl tento majetek konfiskován podle dekretu ze dne 30. října 1945, č. 108 Sb.“, v rozsudku Nejvyššího soudu ČR (Rc) R I 325/47, podľa ktorého „Zavedením národní správy na podnik není jeho vlastník zproštěn osobního závazku, který mu vznikl z jeho vlastního jednání, k němuž došlo před zavedením národní správy“, v rozsudku Nejvyššího soudu ČR (Rc) Rv I 405/48, podľa ktorého „Národní správce není zákonným zástupcem vlastníka majetkové podstaty, do níž byla zavedena národní správa, nýbrž je veřejným orgánem spravujícím majetek se zřetelem k veřejným zájmům. Národní správa má způsobilost býtí stranou (účastníkem) v soudním řízení, není však samostatným nositelem práv a závazků. Vlastník majetku pod národní správou je vázán právními jednáními národního správce. Za trvání národní správy lze však pro závazky vzešlé z takových jednání vésti exekuci jen proti národní správě a na majetek pod národní správou, nikoliv však na jiný majetek vlastníků“) - vec právne posúdil podľa § 1, § 4 písm. a), § 7 písm. c) nariadenia Slovenskej národnej rady č. 50/1945 Sb.n. SNR o národnej správe a uzavrel, že skutočnosť, že 22. marca 1946 uznesením Národného výboru mesta Košíc č. 16.824/46 bola zavedená a v pozemkovej knihe poznamenaná národná správa k spornej nehnuteľnosti, neznamena stratu vlastníckeho práva vlastníka a ani to, že by nemohlo dôjsť k nakladaniu so spornou nehnuteľnosťou, aj napríklad spôsobom podľa dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. o konfiskácii nepriateľského majetku a Fondech národnej obnovy.

1.6. Súd prvej inštancie posudzoval aj prejudiciálnu otázku možného zániku vlastníckeho práva poručiteľa žalobkyň L. E., resp. otázku, či medzičasom nevzniklo vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti žalovanému, resp. jeho právnenému predchodcovi - štátu, pričom riešil otázku, či L. E. stratil československé štátne občianstvo, keď odkazom na čl. I. ods. 1 a čl. I. ods. 2 ústavného zákona č. 57/1946 Sb., ktorým se schvalují a prohlašují za zákon dekrety presidenta republiky a na prechodné a záverečné ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky v čl. 152 ods. 1, zhodnotil, že tieto sú súčasťou slovenského právneho poriadku. Z rozsudku Okresného ľudového súdu v Košiciach sp. zn. Třud I 93/47 z 02. decembra 1947, ktorým bol L. E. podľa § 5 II ods. Nar. č. 33/1945 Sb. n. SNR odsúdený ku strate občianskych práv na dobu 2 rokov (trest vedľajší) vyvodil, že štát v tom čase ešte stále uznával štátne občianstvo L. E., lebo vo výroku rozsudku (odsúdením ku strate občianskych práv pozn.) vychádzal z toho, že L. E. toto občianstvo má a bol názoru, že L. E. ústavným dekrétom prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úprave československého štátného občianství osob národnosti německé a maďarské, svoje občianstvo nestratil. Zaoberal sa aj problematikou, či všetok majetok L. E. dňom 27. februára 1946, najneskôr dňom platnosti Dohody medzi Československom a Maďarskom o výmene obyvateľstva, t. j. dňa 15. mája 1946, prešiel na Československý štát, keď odkazom na čl. V, čl. VIII., čl. X. veta prvá Dohody medzi Československom a Maďarskom o výmene obyvateľstva vyhlásenej zákonom č. 145/1946 Sb., § 1, § 2 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 zákona č. 148/1947 Sb. o opatřeních k provedení československo-maďarské dohody o výměně obyvateľstva, § 5, § 8 ods. 2, § 30a a § 30b Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 33/1945 Sb.n. SNR o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdництва, dospel k záveru, že aj

napriek tomu, že L. E. svoje vlastníctvo v Československej republike opustil, jeho vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti nezaniklo, nakoľko podľa uhorského obyčajového práva (platného v tom čase) od vlastníctva nehnuteľností zapísaných v pozemkovej knihe účinne upustiť nebolo možné, a teda vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti L. E. nestratil titulom opustenia nehnuteľnosti a nestratil ho ani v zmysle ústavného Dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úprave československého štátního občianství osob národnosti nemecké a maďarské, a ani prepadnutím majetku v trestnom konaní vedenom Okresným ľudovým súdom v Košiciach pod sp. zn. TĽud I 93/47.

2. Súd prvej inštancie sa následne zaoberal tvrdením žalobcov, že vlastnícke právo žalovaného k spornej nehnuteľnosti neexistuje, lebo Výmer Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946 je neplatný vzhľadom na nedostatok jeho obsahových náležitostí, nedostatky v jeho doručovaní, prípadne je nulitným správny aktom, pretože ho nevydal kompetentný orgán, lebo v čase vydania výmeru malo toto oprávnenie Povereníctvo priemyslu a obchodu, nakoľko Výmerom č. III-20513-1946 z 30. marca 1946 uvalilo na podnik F.T.Y. D., veľkoobchod so sklom a porcelánom národnú správu, zahŕňajúcu aj obytný dom na ul. N. R. č. XX, XX. Skúmal pritom oprávnenie (kompetenciu) Národného výboru mesta Košice vydať takýto konfiškačný výmer a - vychádzajúc z § 1 ods. 1 bod 2., § 1 ods. 3, § 1 ods. 4, § 3 ods. 1 a 3, § 5 ods. 1 a 2, § 16 Dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. o konfiskácii nepriateľského majetku a Fondech národnej obnovy, § 17 vyhlášky UL03/47 ze dne 26. března 1947 o národnej správe obytných domů, konfiskovaných podle dekretu č. 108/45 Sb., Směrnice ministra vnitra č. 401/1946 Ú.l. ze dne 07. února 1946, kterými se upravuje způsob rozhodování podle § 1, odst. 4, dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945 o konfiskácii nepriateľského majetku a Fondech národnej obnovy čis. 108 Sb.: čl. 1 (1), (2), čl. 4 - odstavec 2, Vyhlášky Povereníctva pre veci vnútorné č. 1009/1946 Ú.v. zo dňa 8. apríla 1946, č. 7491/2-IV/4-1946, ktorou sa uverejňujú smernice ministra vnútra zo dňa 7. februára 1946 vydané k prevedeniu § 1 ods. 4 dekretu prezidenta republiky zo dňa 25. októbra 1945, č. 108 Sb. o konfiskácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy: čl. 1, bod 1. a 2., čl. 4 - odstavec 2, § 1 zákona č. 31/1947 Sb. o některých zásadách při rozdělování nepriateľského majetku, konfiskovaného podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., o konfiskácii nepriateľského majetku a Fondech národnej obnovy, podľa ktorého majetkové podstaty konfiskované podle dekretu č. 108/1945 Sb. (ďalej konfiškační dekret) nebo jejich součástí může osídlovací úřad a Fond národnej obnovy slučovat nebo rozdělovat z důvodu hospodářské účelnosti, ako i z ustanovenia § 6, § 33 ods. 1 a 2, § 68 ods. 1, 2 a 3, § 71 ods. 1 a 2 vládního nařízení č. 8/1928 Sb. o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení) - odkazujúc na rozsudok Krajského soudu České Budějovice (Rc) R V 4/49, rozsudok Nejvyššího soudu ČR (Rc) Rv I 197/47, rozsudok Nejvyššího soudu ČR (Rc) R I 325/47, rozsudok Nejvyššího soudu ČR (Rc) Rv I 405/48, a na jasný a nepochybný zápis zavedenia národnej správy na spornú nehnuteľnosť v pzkn. vložke XXXX pod číslom položky 5 Národným výborom mesta Košice (a to aj v zmysle § 7 písm. c/ Nariadenia Slovenskej národnej rady č. 50/1945 Sb.n. SNR o národnej správe), konajúci súd uzavrel, že Národný výbor mesta Košic bol jediným oprávneným a kompetentným orgánom na vydanie daného konfiškačného dekretu, ktorý bol vecne príslušný, aj miestne príslušný vzhľadom na polohu konfiškovanej nehnuteľnosti, aj napriek tomu, že v pozemknoknižnej vložke bola už zapísaná národná správa.

2.1. Vychádzajúc z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/15/1997, 1Cdo/133/2009 prvoinštančný súd ustálil, že otázka Výmeru Národného výboru mesta Košice č. 46509/1946 z 11. septembra 1946 bola vyriešená v konaní žalobkyne G. G. o vydanie nehnuteľnosti proti Mestu Košice a Mestskej časti Košice-Staré mesto v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/15/1997 z 27. mája 1998 a sp. zn. MCdo 31/2001 z 21. júna 2001, ktorý názor potom prevzal aj Okresný súd Košice II v jeho rozhodnutí sp. zn. 12C/316/1993 (po dovolacom konaní vedenom pod novou sp. zn. 12C/1549/1998) a to (o. i) so záverom, že právne účinky tohto rozhodnutia nemohli nastať, lebo nenadobudlo právoplatnosť, pretože predmetné konfiškačné rozhodnutie (Výmer) nebolo riadne doručené, lebo vyhláška bola umiestnená v úradnej miestnosti NV mesta Košic, č. dv. 137, hoci § 33 nariadenia vlády č. 8/1928 Sb. z. a n. ukladá umiestniť takúto verejnú vyhlášku na úradnej tabuli, čo značí, že i prípadné vyznačenie doložky právoplatnosti na doručovanom akte nemohlo byť účinné a takým zostalo i do súčasnosti, ak sa vady doručenia medzitým neodstránili, pričom v spore sp. zn. 35C/436/2011 odstránenie vady v doručení nebolo preukázané, z čoho prvoinštančný súd uzavrel, že na

jeho základe L. E. nemohol stratiť vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti.

2.2. Zdublikoval právny názor v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/15/1997, že so zreteľom na princíp dvojfázovosti nadobudnutia vlastníctva vo Všeobecnom občianskom zákonníku (ďalej len VOZ) a k mlčaniu konfiškačného dekrétu v tejto veci, možno usudzovať, že konfiškačný dekrét v zmysle § 424 VOZ ex lege založil právny dôvod (titul) nadobudnutia vlastníctva, samo vlastníctvo sa však v zmysle § 431 VOZ nadobúdalo len a najskôr intabuláciou (modus), vychádzajúc z premisy, že do 01. januára 1951 sa vlastníctvo nehnuteľností zapisovalo do pozemkovej knihy, pričom vklad do pozemkovej knihy mal konštitutívny význam a účinok, a podľa obyčajového práva platného v tom čase na území Slovenska, všetky práva, ktoré boli zriadené ako vecné, vznikali, menili sa a zanikali dňom intabulácie - dňom vykonania vkladu alebo výmazu; zo zistenia z výpisu pozemnoknižnej vložky č. XXXX, že nadobudnutie vlastníckeho práva štátom na základe označeného konfiškačného dekrétu nebolo riadne intabulované, súd prvej inštancie - súc viazaný vyriešením prejudiciálnej otázky v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/15/1997 - k otázke vzťahu a platnosti všeobecného intabulačného princípu na konfiškovaný majetok prihliadal na argumentáciu z tohto rozhodnutia, že konfiškačný dekrét túto závažnú otázku výslovne neriešil, a tým ani nestanovil výnimku z tohto princípu, a uzavrel, že spornú nehnuteľnosť prevzal štát bez právneho dôvodu.

2.3. Argumentujúc tým, že keď nedošlo k riadnej zákonnej konfiškácii spornej nehnuteľnosti, nedošlo ani k stretu dvoch právnych titulov nadobudnutia - konfiškácii a vydržania, konajúci súd opätovne zvažoval možnosť straty vlastníckeho práva L. E. a možnosť vydržania vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti štátom s tým, že do úvahy pripadajúcimi titulmi vstupu do držby mohli byť: konfiškačný výmer Národného výboru mesta Košíc č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946, Výmer Povereníctva priemyslu a obchodu z 30. marca 1946, 23. júla 1946, 28. februára 1948, 26. apríla 1948, Vyhláška ministra vnútorného obchodu z 10. januára 1949, Rozhodnutie Odboru MH - Mestskej bytovej správy z 11. decembra 1956. Po právnom posúdení veci podľa § 244, § 247, § 252, § 254 ods. 1 veta prvá VOZ, podľa § 115, § 116 ods. 1 a 2, § 145 ods. 1 a 2 zákona č. 141/1950 Zb. tzv. stredného Občianskeho zákonníka, konštatujúc, že podľa obyčajového práva platného na Slovensku do 31. decembra 1950 nadobudol vlastnícke právo k nehnuteľnosti bez vkladu vlastníctva do pozemkovej knihy ten, kto nehnuteľnosť po dobu 32 rokov mal ako svoju v pokojnej držbe a podobné podmienky pre vydržanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti stanovil aj Občiansky zákonník č. 141/1950 Sb. v § 115 a § 116 ods. 1 v spojení s ustanovením § 145, rozdiel bol iba v tom, že obyčajové právo vyžadovalo dobromyseľnosť pri nastúpení do držby a podľa Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Sb. bola potrebná počas celého priebehu vydržacej doby, ako i že dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom ku všetkým okolnostiam, sa musí vzťahovať i k titulu, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo, súd prvej inštancie dospel k záveru, že ako titul na vstup štátu do oprávnenej a dobromyseľnej držby nemôže byť označený: ani konfiškačný Výmer Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946, pretože nebol riadne doručený a nenadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, ani Výmery Povereníctva priemyslu a obchodu z 30. marca 1946, 23. júla 1946, 28. februára 1948 a 26. apríla 1948, lebo prvým výmerom bola uvalená iba národná správa na podnik F.T.Y. D.z, veľkoobchod so sklom a porcelánom v Košiciach, Štefánikova 19, ďalším výmerom z 23. júla 1946 bola národná správa rozšírená aj na danú spornú nehnuteľnosť, ktorej L. E. bol stále vlastníkom, výmery z 28. februára 1948 a 26. apríla 1948 bola uvalená iba národná správa na podnik F.T.Y. D., veľkoobchod so sklom a porcelánom v Košiciach, Štefánikova 19, a zrušovali sa predchádzajúce výmery, a týmto nebola ani Vyhláška ministra vnútorného obchodu zo dňa 10. januára 1949, Rozhodnutie Odboru MH - Mestskej bytovej správy z 11. decembra 1956. Z uvedeného potom súd prvej inštancie dovodil, že právny predchodca žalovaného - štát, nesplnil pri svojom vstupe do držby veci základnú podmienku, ktorú inštitút vydržania ako originálneho nadobudnutia vlastníctva vyžaduje, a to dobromyseľnosť. O nároku na náhradu trov rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalobcom priznal proti žalovanému náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 30. septembra 2021 sp. zn. 1Co/224/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcom priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd

potvrdenie napadnutého rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou (§ 387 ods. 1 CSP) a vzhľadom na presvedčivé a zákonu zodpovedajúce dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP), na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku doplnil, že prvoinštančný súd sa dôsledne zaoberal v bodoch 162. až 215. rozsudku otázkou, z akého dôvodu je konfiškačný Výmer Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946 neplatný; rešpektujúc zásadu nemožnosti preskúmavania správnych aktov všeobecnými súdmi, čo sa týka ich obsahu, pri zachovaní možnosti skúmania, či boli vydané na to oprávneným orgánom a či boli riadne doručené, uviedol, že je neplatný predovšetkým pre nedostatky v jeho doručovaní. Keďže aj Ústavný súd Slovenskej republiky (sp. zn. I. ÚS 419/2014) zastáva názor, že všeobecný súd môže hodnotiť ako predbežnú otázku, či rozhodnutie bolo prijaté v riadnom správnom konaní, čím sa podľa názoru odvolacieho súdu myslí aj to, či bolo (rozhodnutie) riadne doručené. V tejto súvislosti odvolací súd uviedol, že s odvolaním sa na rozhodnutie najvyššieho sp. zn. MCdo/31/01 to v prejednávanej veci znamená, že tomu tak v posudzovanej veci nebolo.

3.1. Odvolací súd neprisvedčil žalovanému v jeho názore o nesprávnom postupe súdu prvej inštancie, ktorý sa nemal odvolávať na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/15/1997 s tým, že najvyšší súd v tomto konaní nebol oprávnený hodnotiť a preskúmať konfiškačný výmer, lebo rozhodoval ako súd všeobecný a nie ako správny súd v správnom súdnictve, z ktorého dôvodu sa mal súd prvej inštancie odkloniť od právneho názoru súdu vyššej inštancie; odvolací súd aproboval právny názor prvoinštančného súdu vyslovený v bode 201. rozsudku, že otázka nulity konfiškačného výmeru Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946 bola riešená v konaní žalobkyne G.É. G. proti žalovanému 1/ Mestu Košice a 2/ Mestskej časti Košice-Staré mesto, o vydanie nehnuteľnosti, v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/15/1997 z 27. mája 1998 a sp. zn. MCdo/31/2001 z 21. júna 2001, ktorý názor potom prevzal aj Okresný súd Košice II v rozhodnutí sp. zn. 12C/316/1993 (po dovolacom konaní vedený pod novou sp. zn. 12C/1549/1998). Akcentoval, že ak potom prvoinštančný súd vychádzajúc zo zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/380/2016, ktorý sa odvolal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/133/2009 o prejudicialite, v ktorom (o. i.) uviedol: „Pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní účastníkov došlo právoplatným súdnym rozsudkom k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého sa aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) odvodzuje, súd v tomto ďalšom (novom) občianskom súdnom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama), je týmto vyriešením viazaný. ... Prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy právoplatným rozhodnutím o veci sa vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 62 a nasl.). ... Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“)....“ vychádzal z právneho názoru prezentovaného v cit. súdnych rozhodnutiach (body 60. až 63.), tak podľa názoru odvolacieho súdu nemožno hodnotiť ako nesprávny záver prvoinštančného súdu, že za stavu, ak vyhláška bola umiestnená v úradnej miestnosti NV mesta Košice, č. dv. 137, hoci ustanovenie § 33 nariadenia vlády č. 8/1928 Sb. z. a n. ukládalo umiestniť takúto verejnú vyhlášku na úradnej tabuli, i prípadné vyznačenie doložky právoplatnosti na doručovanom akte nemohlo byť účinné a takým zostalo i do súčasnosti. Súhlasil tiež s konštatovaním, že odstránenie väd v doručovaní nebolo v konaní preukázané ani tvrdené. Odvolací súd nepochyboval o správnosti postupu prvoinštančného súdu, ktorý vychádzal z názoru najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. MCdo/31/2001, v ktorom bola prejudiciálne vyriešená otázka (nulity) konfiškačného rozhodnutia, t. j. toho istého výmeru, ktorý ako titul nadobudnutia vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalovaného (štátu) bol posudzovaný aj v tomto spore.

3.2. Odvolací súd nepriznal relevanciu ani odvolacej námietke žalovaného, podľa ktorej na základe

konfiškačného výmeru č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946 podliehal konfiškácii celý majetok právneho predchodcu žalobcov, lebo vo vykonanom dokazovaní nemá oporu záver, že poručiteľ L. E. nikdy nestratil čsl. štátne občianstvo podľa § 2 ods. 2 ústavného Dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úprave československého štátneho občianství osob národnosti nemecké a maďarské s tým, že strata čsl. štátneho občianstva osôb národnosti maďarskej nastávala automaticky.

3.3. Odvolací súd v odpovedi na námietku žalovaného proti správnosti záveru súdu prvej inštancie, že konfiškácia nebola vyznačená v pozemkovej knihe, uviedol, že za stavu, ak z pozemnoknižnej vložky XXXX k. ú. L. súd prvej inštancie zistil, že v uvedenej majetkovej podstate, kde je zapísaná nehnuteľnosť T. XX, Q. X, bolo zapísané vlastnícke právo L. E. v 1/5, Y. E. v 2/5, pričom na vrchu uvedenej majetkovej podstaty bolo napísané: konfiškované podľa Dekretu prez. republiky č. 108/45 Zb. (č. d. 4455/48), plus rukou dopísané B12-konfiškát, je nutné vyvodiť, že z obsahu spisu bez ďalšieho nemá oporu bližšie nekonkretizované tvrdenie žalovaného, že konfiškácia celého majetku L. E. bola vyznačená v PKV č. XXXX pre k. ú. L., a preto mal konfiškačný výmer vyvolať právne dôsledky bez ohľadu na to, že konfiškácia majetku právneho predchodcu žalobcov nebola poznamenaná v PKV č. XXXX pre k. ú. L..

3.4. Odvolací súd po konštatovaní, že nebol naplnený ani odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP vo vzťahu k námietke o nevydržaní veci žalovaným, resp. že sa prvoinštančný súd zaoberal len potencionálnym vydržaním zo strany štátu do smrti právneho predchodcu žalobcov bez toho, aby zohľadnil aj prípadný zásah do právnej istoty súčasného vlastníka nehnuteľnosti a našiel spravodlivú rovnováhu pri ochrane všetkých subjektívnych práv, nakoniec učinil záver, že neboli preukázané žiadne so žalovaným tvrdených pochybení súdu prvej inštancie a žalovanému sa nepodarilo uplatnenými odvolacími námietkami spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 CSP.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, t. j. rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci a záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

4.1. Mal za to, že pokiaľ sa nosná časť odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu opiera o rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 3Cdo/15/1997 a MCdo/31/2001, tak sa jedná o odôvodnenie s odkazom na prekonané názory, ktoré neobstoja v kontexte novšej judikatúry dovolacieho súdu, ktorú ani súd prvej inštancie ani odvolací súd vo svojich rozhodnutiach neuvádza a nevysporiada sa s ňou. V tejto súvislosti poukázal aj na rozdielne rozhodovanie dovolacieho súdu v nadväznosti na viditeľnú odlišnosť medzi vecou žalobcov v aktuálnom konaní a vecou G. G., sestry KK. E., ktorá si uplatnila nárok na vydanie inej nehnuteľnosti (domu na T. ulici XX v L.) vo vlastníctve L. E., o ktorom nároku rozhodoval Okresný súd Košice II v konaní pod sp. zn. 12C/316/1993, Krajský súd v Košiciach v odvolacom konaní pod sp. zn. 13Co/349/1996, najvyšší súd v dovolacom konaní pod sp. zn. 3Cdo/15/1997, následne Okresný súd Košice II pod sp. zn. 12C/1549/1998, Krajský súd v Košiciach v odvolacom konaní pod sp. zn. 16Co/285/2000 a najvyšší súd v konaní o mimoriadnom dovolaní pod sp. zn. MCdo/31/2001. Rozlišovacím kritériom je, že G. G. si uplatnila nárok na vydanie nehnuteľnosti podľa príslušných ustanovení zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách [zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd, ktoré vznikli občianskoprávnymi a pracovnoprávnymi úkonmi a správnymi aktami, urobenými v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodné obdobie“)]; naproti tomu žalobcovia v aktuálnom konaní, vo vzťahu k iným nehnuteľnostiam (C. D.), a k osvedčeniu naliehavého právneho záujmu vystupovali tak, že sa jedná o „osoby nemajúce občianstvo SR (sú to občianky Brazílskej federatívnej republiky)“, ktoré cit.: „sa nemôžu domáhať vydania danej nehnuteľnosti v zmysle reštitučných zákonov práve pre chýbajúcu podmienku slovenského občianstva a z dôvodu, že konfiškačný výmer č. j. 46509/1946 ako aj niektoré následné rozhodnutia týkajúce sa C. D. boli vydané pred 25.02.1948.“

4.2. Dovolateľ vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP voľne zreprodukoval súdmi preukázaný skutkový stav o nulitnosti správneho aktu, t. j. konfiškačného výmeru NVM Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946, z ktorého potom na preukázanie odklonu odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu v otázke právomoci súdu posudzovať problém nulity správneho aktu poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/24/2007 z 29. apríla 2008; v tejto súvislosti upriamil pozornosť aj na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/198/2008 zo 17. júna 2009, ktoré otázku materiálnych väd správneho rozhodnutia a preskúmvacej činnosti všeobecného súdu vo vzťahu k správnym rozhodnutiam hodnotilo v prospech dovolateľa v tom zmysle, že ani v prípade, ak by rozhodnutie vydané na to oprávneným orgánom vykazovalo vady, nemožno takéto rozhodnutie označiť za nulitný (neexistujúci) akt. Za nulitný akt totiž možno považovať len taký akt, ktorý bol vydaný nepríslušným orgánom štátnej správy, teda nad rámec právomoci toho-ktorého orgánu. Pokiaľ bolo rozhodnutie vydané v rámci právomoci príslušného orgánu, jeho zákonnosť je možné preskúmať len procesným postupom v rámci správneho súdnictva; nepodlieha však preskúmaniu všeobecným súdom.

4.3. V tomto kontexte okrem rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 419/2014) dovolateľ menoval aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 379/2016 z 29. marca 2017, ktorý k danej tematike uzavrel, že „(...) len tvrdenie o vadách v konfiškačnom konaní vydaného rozhodnutia samo osebe nie je spôsobilé účinky konfiškácie spochybniť, lebo právnym titulom prechodu vlastníckeho práva tu nebol tento právny akt, ale dekrét samotný. (...) je v záujme spravodlivého rozhodovania uplatňovanie všeobecného princípu, že extenzívnym prístupom nemožno spochybniť či otvárať záležitosti, ktoré pred mnohými desaťročiami založili právne vzťahy. V sporoch, v ktorých časový odstup od rozhodných skutočností podstatne prekračuje i vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné, je požiadavka preukazovať existenciu právnych úkonov (rozhodnutí) nepatričná, lebo aj tu v pochybnostiach platí zásada prezumpcie ich správnosti.“

4.4. Odklon od ustálenej praxe dovolacieho súdu v otázke skúmania doručenia konfiškačných rozhodnutí namietal vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4MCdo/12/2014 z 29. septembra 2015, ktorý v otázke skúmania doručenia konfiškačných rozhodnutí vyvodil úplne opačný záver ako odvolací súd, ktorý konštatoval, že (...) za stavu, ak vyhláška bola umiestnená v úradnej miestnosti NV mesta Košice, č.dv. 137, hoci ust. § 33 nar. vlády č. 8/1928 Zb. ukladalo umiestniť takúto verejnú vyhlášku na úradnej tabuli, i prípadné vyznačenie doložky právoplatnosti na doručovanom akte nemohlo byť účinné a takým zostalo i do súčasnosti (...). Naopak, podľa konštantnej praxe dovolacieho súdu skúmanie otázky doručovania správneho rozhodnutia v posudzovaní otázky nulitnosti správneho aktu nespadá do právomoci všeobecného súdu.

4.5. Ďalší odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu predstavuje posúdenie otázky intabulácie konfiškačného rozhodnutia, pretože z rozhodnutia vo veci sp. zn. 4MCdo/12/2014 vyplýva, že nebolo zákonnou povinnosťou zapísať konfiškáciu majetku do pozemnoknižnej vložky, nakoľko konštitutívne účinky má samotná povaha právnej skutočnosti (dekrét č. 108/1945 Sb.), ktorou bol majetok konfiškovaný. Dovolateľ mal za to, že otázkou vkladu do pozemnoknižnej vložky sa nižšie súdy zaoberali celkom nepatrične, tomuto zisteniu prikladali následne dôraz aj vo vzťahu k spochybneniu otázky nadobudnutia vlastníckeho práva k C. D.Á. štátom a tiež jeho následným nadobudnutím žalovaným v kontexte prevodu podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí.

4.6. V súvislosti s namietaným porušením práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) žalovaný pomerne rozsiahlo opísal, ako súdy nižších inštancií zasiali do jeho práv, pokiaľ na jeho úkor preferovali len záujem žalcov na nimi požadovanom určení ku dňu smrti ich poručiťľa, od ktorého ku dňu podania žaloby uplynuli vyše tri dekády, ďalej pokiaľ pri posúdení otázky nalievavého právneho záujmu vôbec neprihliadali na preventívny charakter určovacej žaloby a do tretice, pokiaľ sa nezaoberali otázkou vydržania vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam zo strany žalovaného. Vádu zmätočnosti videl v takom postupe súdov nižších inštancií, ktorý z hľadiska hodnotenia právneho posúdenia veci označil za nesprávny; kritizoval prístup súdov nižších inštancií o existencii nalievavého právneho záujmu

žalobcov na nimi požadovanom určení, ktoré je podľa názoru dovolateľa bez opory v právnom poriadku, judikatúry a je arbitrárne a nepreskúmateľné. Súčasne namietal správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj vo vzťahu k splneniu predpokladov pre vydržanie spornej nehnuteľnosti. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na nové prejednanie, eventuálne ak zistí, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, aby zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu súhlasili so skutkovou a právnou stránkou veci tak, ako bola vyhodnotená všeobecnými súdmi; žalovaný sa snaží založiť dôvody dovolania predovšetkým na spochybnení skutkového stavu veci, čo je neprípustné. Vyjadrili isté pochopenie pre vnímanie situácie po vojne, kedy sa často dobrý úmysel potrestať nepriateľov štátu zneužíval v prospech „vítazov“ vojny a na vlastné obohatenie členov konfiškačných komisií a ich blízkych, avšak až do roku 1948 štát uznával vlastnícke právo fyzických osôb a dal im možnosť preukázať, že aj keď bol maďarskej resp. nemeckej národnosti, nebol automaticky nepriateľom štátu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011, 1Cdo/134/2018, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolateľ vyvodzujúci prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal porušenie práva na spravodlivý proces v dôsledku nesprávneho zhodnotenia súdov nižších inštancií o existencii naliehavého právneho záujmu na určení vlastníctva právneho predchodcu žalobcov, atakujúc súčasne správnosť napadnutého rozhodnutia vo vzťahu k (ne)splneniu predpokladov vydržania spornej nehnuteľnosti, ktoré je arbitrárne a bez opory v právnom poriadku. Podľa názoru dovolacieho súdu

posúdenie naliehavého právneho záujmu je vždy otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností a preto zhodnotenie existencie právneho záujmu je otázkou právnou. Podobne, skúmanie splnenia zákonných podmienok pre vydržanie je vecou právneho posúdenia; v predmetnom konaní bola spornou právna otázka, či bolo možné držbu žalovaného, resp. jeho právneho predchodcu považovať za dobromyseľnú. V danom prípade prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP preto nebola spôsobilá založiť námietku dovolateľa týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Najvyšší súd stabilne judikuje, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014).

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

12. V zmysle záverov najvyššieho súdu vyjadrených v rozhodnutí publikovanom ako judikát R 71/2018 patria do pojmu „ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu“ predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

13. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní uvádza svoju argumentáciu týkajúcu sa určitej právnej otázky a v súvislosti s ňou odkazuje na rozhodnutia českých súdov, najmä Najvyššieho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Českej republiky a týmito rozhodnutiami svoju argumentáciu posilňuje, nie je namieste, aby najvyšší súd dovolateľa odbil tým, že táto jeho argumentácia je (ako taká) právne irelevantná. Najvyšší súd sa s podstatnými argumentmi strany musí vždy vysporiadať, či sú alebo nie sú podporené judikatúrou iných štátov (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 06. októbra 2020 č. k. I. ÚS 115/2020).

14. Podstata dovolacej argumentácie žalovaného je založená na tvrdení, že rozhodnutia najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 3Cdo/15/1997 a sp. zn. MCdo/31/2001 nemôžu byť pre toto konanie prejudiciálne záväzné so zreteľom na odlišný predmet konania a iné strany, pokiaľ ide o aktuálny spor žalobcov v konaní o určenie vlastníckeho práva oproti veci žalobkyne G. G., sestry L. E., ktorá si proti žalovaným 1/ Mesto Košice a 2/ Mestskej časti Košice-Staré mesto uplatnila nárok na vydanie nehnuteľnosti (inej ako C. D.), o ktorom nároku v dovolacom konaní rozhodoval najvyšší súd pod sp. zn. 3Cdo/15/1997 a pod sp. zn. MCdo/31/2001 v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora.

14.1. Vo vzťahu k tejto dovolacej námietke považuje dovolací súd za potrebné detailnejšie sa zaoberať otázkou subjektívnej záväznosti rozsudku a tiež otázkou tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia.

14.2. Podľa § 228 ods. 1 CSP výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnymi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak.

14.3. Citované ustanovenie upravuje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti tohto rozhodnutia pre určitý okruh subjektov. Ide o subjektívnu hranicu záväznosti súdneho rozhodnutia. V tomto zmysle je výrok právoplatného rozsudku záväzný predovšetkým pre sporové strany. Civilný sporový poriadok dôsledne sleduje líniu záväznosti rozhodnutia vydaného v sporovom konaní inter partes, a prakticky jedinou relevantnú výnimku predstavuje rozhodnutie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, kde je výrok rozhodnutia záväzný erga omnes (porovnaj § 306 a komentár k nemu). Výnimky z takto všeobecne stanovenej subjektívnej hranice záväznosti súdneho rozhodnutia stanovuje jednak samotný Civilný sporový poriadok (napr. § 228 ods. 2), ale aj osobitné predpisy (napr. Obchodný zákonník). Ak teda súd koná s niekým, kto nebol stranou právoplatne skončeného a rozhodnutého konania (a nejde pritom ani o subjekt, na ktorý je zákonom rozšírená subjektívna hranica záväznosti súdneho rozhodnutia), môže túto otázku posúdiť aj inak, teda výrok právoplatného rozsudku preň v tomto prípade záväzný pochopiteľne nebude (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 834 a 835).

14.4. So subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (porovnaj tiež nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 171/2021).

14.5. Najvyšší súd v uznesení z 29. apríla 2010 sp. zn. 1Cdo/133/2009 o. i. uviedol, že prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy právoplatným rozhodnutím o veci sa vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 62 a nasl.). Prejudiciálna (predbežná alebo aj predurčujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“). Ďalej zdôraznil, že subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov, účinky právoplatného rozsudku sa môžu vzťahovať len v tých prípadoch, kedy tak stanoví zákon.

14.6. Legitímnym faktom je, že v rozhodnutiach najvyššieho súdu (sp. zn. 3Cdo/15/1997 z 27. mája 1998, sp. zn. MCdo/31/2001 z 21. júna 2001) bola riešená otázka platnosti, príp. nulity konfiškačného výmeru Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946 (vo veci G. G. proti žalovaným 1/ Mestu Košice a 2/ Mestskej časti Košice-Staré mesto, o vydanie nehnuteľnosti). Na druhej strane je zjavné, že žalobcovia 1/ Y. Y. K. F., rod. E., 2/ I. K. T., 3/ U. L. T., 4/ K. Y. B. A., rod. E., neboli účastníkmi predmetného konania o vydanie nehnuteľnosti, o ktorej v dovolacom konaní a v

konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora rozhodoval najvyšší súd (sp. zn. 3Cdo/15/1997, MCdo/31/2001); rovnako žalobcovia 1/ až 4/ nie sú právnymi nástupcami žiadneho z jeho účastníkov.

14.7. Po zrekapitulovaní skutočností, že subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke (§ 194 ods. 2 CSP) je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia iba u tých istých účastníkov, je zrejmé, že odvolací súd v otázke prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia nezohľadnil zmenený okruh účastníkov (aktuálneho) konania o určenie vlastníckeho práva.

14.8. Preto, ak ohľadom platnosti, príp. nulity konfiškačného výmeru Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946 súd prvej inštancie (viazaný právnym názorom odvolacieho súdu v uznesení z 29. júna 2018 sp. zn. 1Co/380/2016) dospel k záveru, že predmetný konfiškačný dekrét je nulitným správnym aktom a odvolací súd pri aprobevaní vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (parafráz.) - nepochyboval o správnosti postupu prvoinštančného súdu, ktorý vychádzal z názoru najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. MCdo/31/2001, v ktorom bola prejudiciálne vyriešená otázka (nulity) konfiškačného rozhodnutia, t. j. toho istého výmeru, ktorý ako titul nadobudnutia vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalovaného (štátu) bol posudzovaný aj v tomto spore (bod 28.) - nie je tento jeho právny názor v súlade s § 228 ods. 1 CSP, ani s judikatúrou týkajúcou sa prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia (uznesenie najvyššieho súdu z 29. apríla 2010 sp. zn. 1Cdo/133/2009), ktorú odvolací súd paradoxne v napadnutom rozsudku sám citoval.

15. Pomerované touto optikou potom platí, že sa jedná sa o taký závažný deficit v chápaní inštitútu prejudiciality, ktorý mal za následok nesprávne právne posúdenie veci; išlo o situáciu, kedy sa nižšie súdy v nosnej časti odôvodnenia v rozhodujúcich otázkach označených ako dovolacie dôvody (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), spočívajúce v odklone od stabilnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, t. j. v právomoci civilného súdu skúmať otázku (i) materiálnych vád a nulity správneho aktu, (ii) intabulačného princípu na konfiškovaný majetok a (iii) doručenie konfiškačných rozhodnutí - odvolali na prejudiciálny účinok rozhodnutí najvyššieho súdu (sp. zn. 3Cdo/15/1997 z 27. mája 1998, sp. zn. MCdo/31/2001 z 21. júna 2001). Sumarizujúc ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít (sp. zn. 4Cdo/123/2003, 2Cdo/24/2007, 5Cdo/198/2008, 4MCdo/12/2014, 1Cdo/65/2021, I. ÚS 419/2014, I. ÚS 379/2016) uvedené oprávňuje odvolací súd vysloviť názor, že sa jedná o odôvodnenie s odkazom na prekonané názory, ktoré neobstoja v kontexte recentnej judikatúry dovolacieho súdu, ktorou sa nižšie súdy nezaoberali a žiadnym spôsobom sa ňou nevysporiadali.

15.1. Pretože povinnosť predložiť vec veľkému senátu (§ 48 CSP) nevzniká, ak senát nasledujúc ustálenú rozhodovaciu činnosť dovolacieho súdu sa dostáva do rozporu s právnym názorom ojedinele vysloveným v inom rozhodnutí senátu, z nasledujúcich rozhodnutí najvyššieho súdu a ich rozboru vo vzťahu k preskúmvanej veci vyplýva, že otázkami nastolenými dovolateľom v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 432 ods. 1 CSP sa už dovolací súd zaoberal a zaujal k nim jednotné stanovisko (rozhodovacia prax dovolacieho súdu už viacej nie je rozdielna). Vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu v danej veci zdieľa názor súladný s absolútne väčšinovým názorom súdnej praxe a právnej teórie.

16. Žaloba žalobcov o určenie vlastníckeho práva je postavená na tvrdení o nulitosti (správneho aktu) konfiškačného výmeru Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946.

16.1. Podľa názoru konajúcich súdov ohľadom daného výmeru neboli dodržané viaceré hmotnoprávne aj procesnoprávne ustanovenia vtedy platných právnych predpisov, nakoľko zo strany správneho orgánu bolo potrebné skúmať, či L. E. je občan nemeckej alebo maďarskej národnosti a súčasne, či preukázal resp. mal možnosť preukázať vernosť Československej republike resp. neprevinenie sa proti národom českému a slovenskému, resp. preukázanie aktívneho boja za oslobodenie republiky alebo utrpenie vyvolané nacistickým alebo fašistickým terorom; avšak ako ďalej konštatovali, z odôvodnenia tohto rozhodnutia iba vyplýva, že vyššie menovaný bol národnosti maďarskej, ktorý opustil územie ČSR pred prevzatím verejnej správy mesta Košíc; súdy nižšej inštancie ďalej dôvodili, že právne účinky správneho

aktu nemohli nastať pre nenadobudnutie jeho právoplatnosti, nakoľko konfiškačný výmer nebol riadne doručený; boli tiež názoru, že keďže nadobudnutie vlastníckeho práva štátom na základe označeného konfiškačného dekrétu nebolo riadne intabulované, spornú nehnuteľnosť prevzal štát bez právneho dôvodu a tak dospeli k záveru, že predmetný konfiškačný výmer je nulitným správny aktom.

16.2. Nulita správneho aktu bola konštatovaná všeobecnými súdmi konajúcimi v rámci civilného súdnictva; vymedzenou právnou otázkou o právomoci civilného súdu skúmať: (i) otázku materiálnych väd a nulity správneho aktu, (ii) doručenie konfiškačných rozhodnutí a (iii) intabulačný princíp na konfiškovaný majetok sa z pohľadu rozličných aspektov dovolací súd zaoberal vo viacerých rozhodnutiach, ktoré v medziach nastolenej otázky treba považovať za súčasť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

16.3. Civilné súdy už od 40. rokov 20. storočia zdôrazňovali, že im neprislúcha konfiškačné výmery a iné vykonávacie rozhodnutia politických úradov vo veciach konfiškácie nijako spochybňovať; vychádzajú z nich a nemôžu ich posúdiť inak [porov. rozsudky vtedajšieho Najvyššieho súdu sp. zn. R II 172/46 z 05. februára 1947 uverejneného v Zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu vo veciach občianskych z roku 1947, ročník 28, pod č. 187 (Vážny 187/47) a sp. zn. R IV 132/49 z 12. 4. 1949 (73/1949 Zb. r. č. s.)]. Na existujúcu dobovú judikatúru po roku 1989 nadviazala aj judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

16.4. Z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2008 sp. zn. 2Cdo/24/2007 vyplýva, že „čo sa týka právneho posúdenia nulitosti správnych aktov ako otázky prejudiciálnej ako aj otázky kedy sú všeobecné súdy oprávnené mimo rámec správneho súdnictva preskúmať správne akty, dovolací súd udáva, že nulitné sú také rozhodnutia, ktoré boli vydané takými správnymi orgánmi, na vydanie ktorých nebol konkrétny správny orgán absolútne vybavený právomocou a na ktoré sa pozerá ako keby nikdy neboli vydané tzv. paakty. Len takéto rozhodnutia je všeobecný súd oprávnený preskúmať mimo rámca správneho súdnictva. Preskúmať teda môže správne akty zásadne len so zreteľom k tomu, či sa jedná o akty nulitné t. j. také vady, ktoré sú tak závažné, že sa neuplatňuje prezumpcia ich správnosti. U ostatných platí prezumpcia ich správnosti.“

16.5. Najvyšší súd v rámci odôvodnenia v inom rozhodnutí z 15. augusta 2012 sp. zn. 5SŽ/18/2012 poukázal na rozsudok najvyššieho súdu z 29. apríla 2008 sp. zn. 2Cdo 24/2007, ako na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, týkajúcu sa oprávnenia všeobecných súdov preskúmať správne akty mimo rámec správneho súdnictva.

16.6. K preskúmateľnosti správnych aktov sa najvyšší súd zreteľne vyjadril aj v rozsudku z 26. novembra 2003 sp. zn. 4Cdo/123/2003 tak, že „všeobecné súdy nie sú oprávnené skúmať ich platnosť či zákonnosť (nejde totiž o právny úkon) mimo rámca správneho súdnictva, ale zásadne len so zreteľom na to, či išlo o akty nulitné (ničotné), teda o akty, ktorých vady sú tak závažné (čo do zápornej kvality vady), že sa neuplatní prezumpcia ich správnosti. Také akty nevyžadujú zvláštny proces na odstránenie vady (alebo aktov samých), ale nikto ich nemusí rešpektovať a od začiatku sa na ne hľadá ako na akty neexistujúce (napr. rozhodnutia bývalého Najvyššieho správneho súdu č. 1457/22, 10303/33).“

16.7. Rozsudok najvyššieho súdu zo 17. júna 2009 sp. zn. 5Cdo/198/2008 na otázku materiálnych väd správneho rozhodnutia a prieskumnej činnosti všeobecného súdu vo vzťahu k správnym rozhodnutiam akcentoval názor, že „správnosť Výmeru a jeho súlad s vtedy platnými predpismi nie je možné v súčasnosti preskúmať a takýto správny akt treba považovať za právny akt bezchybný, z ktorého musí súd v zmysle § 135 ods. 2 O.s.p. vychádzať. Ani v prípade, ak by rozhodnutie vydané na to oprávneným orgánom vykazovalo vady, nemožno takéto rozhodnutie označiť za nulitný (neexistujúci) akt. Za nulitný akt totiž možno považovať len taký akt, ktorý bol vydaný nepríslušným orgánom štátnej správy, teda nad rámec právomoci toho-ktorého orgánu. Pokiaľ bolo rozhodnutie vydané v rámci právomoci príslušného orgánu, jeho zákonnosť je možné preskúmať len procesným postupom v rámci správneho súdnictva; nepodlieha však preskúmaniu všeobecným súdom. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozsudku sp. zn. 4Cdo/123/2003, ktorý bol uverejnený v

časopise Zo súdnej praxe pod č. 44/2004, v ktorom vyslovil názor, že výmery a prídelové listiny, ako verejné listiny, boli aj sú v súčasnosti dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami, že mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu, že ho môže preskúmať len so zreteľom na to, či ide akt nulitný (ničotný), ako i to, že nulitným aktom je správny akt vydaný tzv. absolútne vecne nepríslušným správnym orgánom. Ten istý záver zaujal Najvyšší súd Slovenskej republiky tiež v rozsudku sp. zn. 5Cdo/110/2000, ktorý bol uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/2001, ako aj v rozsudku z 27. novembra 2007 sp. zn. 2Cdo/337/2006, obdobne aj v uznesení sp. zn. 4Sž/88/1995, ktoré bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 65/1995 a v uznesení sp. zn. 4Sž/34/1997, ktoré bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 77/1998.“

16.8. Dovolací súd zastáva názor, že v prejednávanej veci ohľadom prieskumnej činnosti všeobecného súdu vo vzťahu k správnym (administratívnym) rozhodnutiam zaujali nižšie súdy diametrálne odlišný postoj, aký je vyjadrený v kontexte rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/198/2008; súd prvej inštancie sa nad rámec uskutočniteľného prieskumu z pozície všeobecného súdu zaoberal aj otázkou, či L. E. stratil československé štátne občianstvo (viď bod 7.1 a bod 29. rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s bodom 141. rozsudku súdu prvej inštancie). Zhodne s dovolateľom preto možno konštatovať, že otázku straty občianstva súdy nižšej inštancie nemali dôvod skúmať, pretože skúmanie (prípadných) materiálnych väd správneho rozhodnutia nespadá do právomoci všeobecného súdu.

17. V otázke skúmania doručenia konfiškačných rozhodnutí najvyšší súd zaujal stanovisko v uznesení z 29. septembra 2015 sp. zn. 4MCdo/12/2014, v ktorom v obdobnej veci o. i. uviedol, že „(...) predmetné konfiškačné rozhodnutie bolo vydané pred takmer 70-imi rokmi, pričom od roku 1945 do roku 2005 sa žalobkyňa považovala za vlastníčku predmetných pozemkov na základe konfiškácie podľa nar. č. 104/1945 Sb. n. Právna istota osôb, ako aj zachovanie nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby právoplatné rozhodnutie súdu alebo správneho orgánu, na základe ktorých určitá osoba nadobúda alebo je zbavená vlastníctva k veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti, a to bez ohľadu na to, či písomné vyhotovenie takéhoto aktu doposiaľ existuje (v prejednávanej veci z listu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky z 20. júla 2011 vyplýva, že správny spis týkajúci sa konfiškácie pôdohospodárskeho majetku vedeného pod č. Kom. 1/46-III., Gejza Fábry a spol., sa kompletný nezachoval - por. č. I. 332-353). V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť tak niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. (...) Plynutie času je tak závažnou skutočnosťou, ktorej treba priznať faktické účinky (por. aj stanovisko pléna Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. PL. ÚS - st. 21/05).“ Najvyšší súd následne uzavrel, že „v prejednávanej veci predmetné rozhodnutie bolo vydané, nadobudlo právoplatnosť a teda došlo ku konfiškácii, pričom meritórnu správnosť aktu samého súd nie je oprávnený skúmať. To platí aj o otázke, či je správne skutkové zistenie uznesenia, že býv. vlastníci pozemkov sú na neznámom mieste (a z toho vyplývajúci zvolený spôsob doručenia upovedomenia, najmä, keď aj lehota od vyhlásenia na úradnej tabuli nepochybne už uplynula).

17.1. Aj keď pod pojem ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP nemožno zahrnúť rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (dovolacím súdom je iba Najvyšší súd Slovenskej republiky, teda žiaden iný súd Slovenskej republiky), požiadavka predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako základný atribút právnej istoty je v zmysle Čl. 2 ods. 2 CSP napĺňaná prostredníctvom ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, medzi ktoré sa vzhľadom na potrebu výkladu Čl. 2 CSP vo funkčnej jednote s Čl. 3 CSP zaradzujú okrem najvyššieho súdu aj ústavný súd, Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie (pozri II. ÚS 574/2021). Judikatúra ústavného súdu dotvára precedenčnú záväznosť ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v tom zmysle, že potvrdzuje ústavnú súladnosť dotknutej interpretácie a aplikácie právnej úpravy realizovanej najvyšším súdom. Podmienkou precedenčnej záväznosti toho-ktorého rozhodnutia nie je absolútna totožnosť so všetkými skutkovými okolnosťami prejednávanej veci. Predpokladom precedenčnej záväznosti je podobnosť týkajúca sa relevantných, ťažiskových okolností prejednávanej veci. Preto pokiaľ ústavný súd vyslovil názor na riešenie tej-ktorej otázky ako jedna z najvyšších súdnych autorít (Čl. 2 ods. 2

CSP), je potrebné aby dovolací súd k tejto skutočnosti pri rozhodovaní prihliadol.

17.2. V kontexte uvedeného dovolací súd poznamenáva, že cit. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4MCdo/12/2014 bolo predmetom prieskumu zo strany Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý v náleze sp. zn. I. ÚS 379/2016 z 29. marca 2017 na potvrdenie správnosti úvah najvyššieho súdu zdôraznil, cit.: „Totiž len tvrdenie o vadách v konfiškačnom konaní vydaného rozhodnutia samo osebe nie je spôsobilé účinky konfiškácie spochybniť, lebo právnym titulom prechodu vlastníckeho práva tu nebol tento právny akt, ale dekrét samotný. Podľa správneho názoru dovolacieho súdu v prípadoch, ako je tento, je v záujme spravodlivého rozhodovania uplatňovanie všeobecného princípu, že extenzívnym prístupom nemožno spochybniť či otvárať záležitosti, ktoré pred mnohými desaťročiami založili právne vzťahy. V sporoch, v ktorých časový odstup od rozhodných skutočností podstatne prekračuje i vydržacie lehoty alebo lehoty skartačné, je požiadavka preukazovať existenciu právnych úkonov (rozhodnutí) nepatričná, lebo aj tu v pochybnostiach platí zásada prezumpcie ich správnosti.“

17.3. Je nepochybné, že predmetné rozhodnutie (konfiškačný výmer Národného výboru mesta Košice č. j. 46509/1946 z 11. septembra 1946) bolo doručené verejnou vyhláškou, čo postačovalo na nadobudnutie jeho právoplatnosti, takže v danom prípade nemôže byť spor o tom, že dotknutý konfiškačný výmer nie je paaktom. Dovolací súd súbežne pripomína, že v konaní o civilnej určovacej žalobe nie je prípustné preskúmať hmotnoprávne podmienky konštitutívneho rozhodnutia správneho orgánu alebo konanie, ktoré tomuto konaniu predchádzalo, pretože by išlo o neoprávnený zásah do právomoci správnych orgánov a správnych súdov.

18. K ozrejmieniu spornej otázky intabulácie konfiškačného rozhodnutia dovolací súd úvodom poznamenáva, že do 31. decembra 1950 (do účinnosti tzv. stredného Občianskeho zákonníka) sa vlastníctvo nehnuteľností zapisalo do pozemkovej knihy. Právny poriadok poznal dva druhy pozemnoknižných zápisov, vklad (intabulácia) a záznam (prenotácia). Vklad do pozemkovej knihy mal konštitutívny účinok, lebo vkladom právo vznikalo alebo zanikalo. Vlastníkom nehnuteľnosti zapísaných do pozemkovej knihy mohol byť spravidla len ten, kto bol v pozemkovej knihe ako vlastník zapísaný. Z tohto všeobecného pravidla existovali výnimky [pri vydržaní, dedení, dražbe a nadobudnutí nehnuteľnosti mocenským aktom štátu (m. m. - uznesenie najvyššieho súdu z 28. marca 2012 sp. zn. 10Sžr/54/2011)].

18.1. Z rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. septembra 2015 sp. zn. 4MCdo/12/2014 vyplýva, že v minulom období sa z rôznych dôvodov do pozemkových kníh nedostali niektoré konfiškačné rozhodnutia, pretože nebolo zákonnou povinnosťou zapísať konfiškáciu majetku do pozemnoknižnej vložky.

18.2. K rovnakému záveru pri výklade dotknutých ustanovení dekrétu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy dospela aj povojnová judikatúra, v zmysle ktorej štát nadobúdala vlastnícke práva ku konfiškovanému majetku ex lege, nadobudnutím účinnosti dekrétu [porov. nález vtedajšieho Najvyššieho správneho súdu č. 337/45-46 z 31. decembra 1946 (Boh. A 1512). Nadobúdala ich originárne, bez odovzdania a bez intabulácie, teda bez potreby vkladu do pozemkových kníh [porov. rozsudok vtedajšieho Najvyššieho súdu sp. zn. Rv II 70/47 z 25. júna 1947 (Vážny 262/47)].

18.3. Obdobne aj Ústavný súd Českej republiky vo viacerých uzneseniach (napr. I. ÚS 396/99 z 08. decembra 1999, I. ÚS 403/99 z 10. januára 2000, I. ÚS 441/99 z 10. januára 2000) priblížil, že „příslušný okresní národní výbor rozhoduje o tom, jsou-li splněny podmínky pro konfiskaci. Právním důvodem konfiskace je však uvedený dekret prezidenta republiky. Výměry okresních národních výborů pouze deklarují oprávněnost jeho použití“ (srov. nález sp. zn. II. ÚS 317/96, Ústavní soud ČR: Sbírka nálezů a usnesení, sv. 9, C.H. Beck, Praha, 1998, str. 425). To znamená, že konštitutívny účinok má samotný dekret. Ke konfiskaci proto dochází ke dni jeho účinnosti a příslušný konfiškační výměr toliko deklaruje jeho použití.“

18.4. Z uvedeného dovolací súd argumentuje, že podľa prezidentského dekrétu č. 108/1945 Sb. bola konfiškácia majetku nielen právnym titulom ale aj spôsobom nadobudnutia vlastníckeho práva, jednalo sa o originálny spôsob nadobudnutia vlastníctva ex lege, vklad bol v pozemkových knihách vyznačovaný iba z poriadkového (evidenčného) hľadiska a nemal konštitutívne účinky. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v posúdení otázky intabulácie konfiškačného rozhodnutia tak predstavuje odklon od stabilnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. Po relevantnom vyhodnotení všetkých právne významných otázok (aj s odkazom na body 14. a 15.) dovolací súd uzatvára, že pokiaľ súdy nižších stupňov dospeli k opačným záverom, bolo potrebné dovolací dôvod uvádzaný dovolateľom, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP) považovať za opodstatnený. Ak odvolací súd založil svoje rozhodnutie v menovaných otázkach na inom právnom názore, potom jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Keďže sa napadnutý rozsudok odvolacieho súdu riešením predmetných právnych otázok odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dovolanie žalovaného je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd z uvedeného dôvodu napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.